

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-07-27

Diarienummer:
KSN-2024-02015, KSN-2024-
02016, KSN-2024-02017, KSN-
2024-02018

Handläggare:
Göran Carlén

Yttrande över koncessionsansökningar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttranden till Energimarknadsinspektionen enligt bilaga 1, samt
2. **att** skicka brev till Svenska kraftnät angående naturvärdeskompensation enligt bilaga 2.

Ärendet

Energimarknadsinspektionen har skickat fyra koncessionsansökningar från Svenska kraftnät (SVK) avseende nya kraftledningar KSN på remiss. Det handlar om skilda delsträckor som sammantaget ska förstärka överföringskapaciteten i det nationella elnätet och därmed säkerställa att effektbehoven i Uppsala kan tillgodoses för lång tid framåt. För enkelhets skull behandlas ärendena i samma tjänsteskrivelse och yttrande. Remisstiden löper till 20 augusti 2024, men Uppsala kommun har fått förlängning till 24 augusti.

De aktuella delsträckorna är fördelade på följande ärenden:

KSN-2024-02015: Bredåker-Jälla

KSN-2024-02016: Mehedeby-Jälla

KSN-2024-02017: Plenninge- Odensala

KSN-2024-02018: Jälla-Plenninge

Kommunstyrelsen har tidigare yttrat sig till SVK i myndighetsdialog (kommunstyrelsen 25 augusti 2021, § 227) och samråd (kommunstyrelsen 28 september 2022, § 213) som föregått koncessionsansökan. För sträckan Plenninge-Odensala har kommunstyrelsen

även yttrat sig i kompletterande samråd avseende skilda delområden (kommunstyrelsen 19 oktober 2022, § 231, samt 8 februari 2023, § 5)

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen tillsammans med kommunledningskontoret och miljöförvaltningen.

Föredragning

Befolknings- och näringslivstillväxten i Mälardalen har gjort att bland annat Uppsala ligger nära och tidvis nått kapacitetstaket när det gäller stamnätet för elförsörjningen. Stamnätet är det statliga affärsverket Svenska kraftnäts ansvar. För att långsiktigt säkerställa elbehoven för fortsatt befolknings- och näringslivsutveckling och elektrifiering av transportsystemen behövs ytterligare åtgärder. Svenska kraftnät förbereder därför ett paket av kraftledningar från Dalälven i norr till Odensala (Sigtuna) i söder, som ska klara utvecklingen i minst 50 år framåt. Förutom två nya 400 kilovoltsluftledningar behövs också två nya stationer och förstärkning av 220 kilovoltsnätet vid Uppsala stad.

De nya 400 kilovoltsledningarna ska ersätta befintliga 220-kilovoltsledningar som löper från Untra vid Dalälven i norr till station Bredåker i söder via Storröta/Fullerö respektive Björklinge. De ersätter även en 220-kilovoltsledning som löper vidare söderut på slätten invid Uppsala stad till station Plenninge och därefter in i Knivsta kommun. I Svenska kraftnäts ansökan samförläggs de två nya ledningarna och löper huvudsakligen längs E4 och i en av de befintliga kraftledningsgatorna. Vissa avvikelser från befintlig ledningsgata sker, huvudsakligen för att klara skyddsavstånd till befintliga bostäder. Den äldre ledningen kan rivas ut före etablering av de två nya, vilket begränsar markintrånget där befintlig korridor används. Befintliga kraftledningar genom exempelvis Björklinge och Danmark kan avvecklas när de nya driftsatts. Nya stationer kommer att krävas vid Jälla och Plenninge. Mer exakta placeringar av dessa kommer att remitteras separat. Kommunal mark (skog) kommer att behövas för dessa stationer. Från stationen vid Jälla kommer en ny ledning att behöva dras parallellt med en befintlig fram till station Bredåker

Stadsbyggnadsförvaltningen kan konstatera att Svenska kraftnät tagit stor hänsyn till kommunens remissvar i tidigare planeringssteg. Med den omfattning av ledningsdragningar och nya stationer som krävs blir det dock ofrånkomligt med intressekonflikter, vilket också remissunderlaget lyfter fram. Givet angelägenheten att säkerställa elförsörjningen synes valda sträckningsalternativ och de hänsynstaganden som lyfts fram i miljökonsekvensbeskrivningen vara rimliga. Samhällsbyggandet i Storröta och de sydöstra stadsdelarna kan fortgå, påverkan på landskapsbild och intrång i värdefull natur- och kulturmiljö hålls nere och hälsoskyddsaspekterna, det vill säga främst magnetfältspåverkan, synes vara väl omhändertagna.

Energimarknadsinspektionen anger att det av remissyttrandet ska framgå

- om ledningen är förenlig med kommunens detaljplaner och områdesbestämmelser,
- om ledningen passerar nära skolor, förskolor eller annan liknande verksamhet
- om kommunen anser att de skyddsåtgärder sökanden avser vidta är tillräckliga, samt
- annan information som kommunen anser är av betydelse för prövningen av koncessionsansökan.

Förslaget till yttrande lyfter endast upp två direkta synpunkter. Den ena är ett konstaterande att eftersom miljökonsekvensbeskrivningen endast rör de aktuella kraftledningarna så ges inte den fullständiga bilden av de sammantagna konsekvenserna för friluftslivet som den nödvändiga nya stationen i Jälla kommer att ge tillsammans med de nya ledningarna. Den andra frågan rör hänsyn till artskydd där den gjorda inventeringen kan ha förbisett möjliga livsmiljöer för cinnoberbagge vid Sjödyn i Jälla.

Därutöver föreslås också att ett separat brev (bilaga 2) skickas till Svenska kraftnät avseende möjligheten att kompensera förlusten av inventerade naturvärden enligt en värderingsmodell som SVK själva delfinansierat och mottagit pris för. Sådan kompensation går utanför lagstiftningens krav men en statlig aktör med ambitioner på området bör klargöra vilka möjligheter man ser. Det framgår inte av miljökonsekvensbeskrivningen. Brevet föreslås också skickas med yttrandet till Energimarknadsinspektionen för kännedom.

Ekonomiska konsekvenser

Att avge yttrandet ger inga ekonomiska konsekvenser men elkapaciteten är en viktig framtidsfråga för kommunalekonomin.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 24 juli 2024
- Bilaga 1, yttrande över koncessionsansökningar
- Bilaga 2, brev till svenska kraftnät angående naturvärdeskompensation
- Svenska kraftnäts koncessionsansökningar med bilagor. Materialet är mycket omfattande och återfinns enklast på Energimarknadsinspektionens webbplats www.ei.se.

Länkar till materialet finns nedan:

KSN-2024-02015: [Bredåker-Jälla](#)

KSN-2024-02016: [Mehedeby-Jälla](#)

KSN-2024-02017: [Plenninge-Odensala](#)

KSN-2024-02018: [Jälla-Plenninge](#)

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Kommunstyrelsen
RemissyttrandeEnergimarknadsinspektionen
Diariet@ei.seHandläggare:
Göran Carlén

Yttrande över koncessionsansökningar, era ärendenummer 2023-103889, 2023-104045, 2023-104046, 2023-104047

Uppsala kommun har mottagit rubricerade ansökningar på remiss och kan konstatera att ledningarna är förenliga med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser samt håller tillräckliga avstånd från skolor och förskolor för att magnetfälten ska understiga de värden som Svenska kraftnät använder som utredningsnivå (maximalt 4 mikrotlesa).

I övrigt har kommunen två synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) med bilagor och föreslagna åtgärder vad gäller delsträckorna som löper ihop vid en kommande station vid Jälla, era ärendenummer 2023-104045 (Jälla–Plenninge), 2023-103889 (Mehedeby–Jälla) och 2023-104047 (Bredåker–Jälla):

- MKB:n anger att vandringsleder tillfälligt kan behöva stängas av eller ledas om endast under byggfasen. Men eftersom samtliga tre ansökningar förutsätter att en station etableras där ledningarna möts så är det rimligt att uppmärksamma den sammanlagda konsekvensen, det vill säga att två vandringsleder permanent behöver ledas om.
- Upplägget och genomförandet av inventeringen av cinnoberbagge (WSPs promemoria Inventering Livsmiljöer Cinnoberbagge) har enligt Uppsala kommuns erfarenheter vissa svagheter. För det första har man utgått ifrån att det utöver asp är björk och ek som utgör substrat/livsmiljö för arten. I de fördjupade studier Uppsala kommun låtit göra de senaste åren i samarbete med artexperter på Upplandsstiftelsen framstår sälg och alm som mycket viktiga substrat efter asp, snarare än björk och ek (Jonsell 2018, Ekologigruppen 2022, Upplandsstiftelsen 2024). I Ekologigruppens analys syns delar av området nära Sjödyn vid Jälla som potentiell livsmiljö.

För det andra verkar inventeringen enbart ha inneburit visuellt eftersök av insektsnag, utan avlägsnande av bark från lämpliga träd. Sedan framtagande av promemorian Inventering Livsmiljöer Cinnoberbagge har också en observation tillkommit strax norr om Sjödyn, det vill säga nära utredningsområdet vid Jälla

(artportalen, observation 2024-03-22, Gillis Aronsson). Mot bakgrund av detta kan mängden lämpliga/potentiella livsmiljöer/förekomster av arten i aktuellt område vara större än vad som anges i WSPs promemoria. Utifrån försiktighetsprincipen föreslår Uppsala kommun därför ytterligare skyddsåtgärder i form av generell hänsyn förutom kring grövre asp, även grövre sälg och alm i närområdet kring Sjödyn.

Uppsala kommun konstaterar slutligen att det i samtliga MKB:er och övriga underlag till koncessionsansökningarna saknas resonemang om kompensationsmöjligheter i de fall som naturvärden av klass 1, 2 och 3 bedöms påverkas negativt. Sådan kompensation krävs visserligen inte enligt lagstiftningen, men med hänsyn till att Svenska kraftnät medfinansierat och även mottagit pris för utveckling av en värderings- och kompensationsmodell avseende detta så borde det kunna ge avtryck, exempelvis i MKB:ernas åtgärdsförslag. Uppsala kommun tillskriver Svenska kraftnät separat i denna fråga, men brevet bilägges även föreliggande yttrande, för er kännedom.

Kommunstyrelsen

Ordförande

Erik Pelling

Kommunsekreterare

John Hammar

Kommunstyrelsen
BrevSvenska kraftnät
Dan Alvinge
dan.alvinge@svk.seHandläggare:
Göran Carlén, Camilla Söderquist

Angående kompensation av naturvärden vid genomförandet av Svenska kraftnäts ”Uppsalapaket”

Uppsala kommun har tagit del av underlaget till Svenska kraftnäts fyra koncessionsansökningar inom rubricerade investeringspaket och avgivit remissvar till Energimarknadsinspektionen (bifogas). Uppsala kommun vill med detta brev ta upp en fråga som inte är avgörande för koncessionen, men som kommunen fäster stor vikt vid.

I underlaget saknas resonemang om kompensationsmöjligheter i de fall som naturvärden bedöms påverkas negativt. Mot bakgrund av att Svenska kraftnät delfinansierat och även mottagit pris för utvecklingen av värderingsmodellen Climb föreslår Uppsala kommun att ni frivilligt kompenserar för den förlust som sker av inventerade naturvärden i enlighet med nämnda modell.

Enligt Svensk standard för naturvärdesinventering är naturvärdesklass 1: ”Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå”, naturvärdesklass 2: ”Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå”, samt naturvärdesklass 3 ”Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.”

Baserat på detta har kommunstyrelsen i Uppsala kommun nyligen antagit en riktlinje som innebär obligatorisk kompensation vid oundviklig påverkan på naturvärden. (Länk: [Riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation – förändrad markanvändning - Uppsala kommun.](#))

Svenska kraftnäts ledningsdragning är av stor betydelse på nationell nivå för såväl grön omställning som beredskapsfrågan, kring detta råder inget tvivel. Uppsala kommun anser att den ledningsdragning som nu föreslås är ett bra och skonsamt alternativ, och att påverkan på naturvärden i stora drag har undvikits. I

miljökonsekvensbeskrivningen saknas dock en sammanställning av vilka av de inventerade naturvärdesobjekten som förväntas påverkas och hur stora arealer av naturvärdesklassad mark som kommer exploateras. Uppsala kommuns medskick är att detta bör utredas i respektive delprojekt och en uppmaning till Svenska kraftnät är att arbeta enligt skadelindringshierarkin även i följande steg och slutligen kompensera för den förlust som oundvikligen kvarstår enligt Climb-modellen. Detta för att leva upp till nationella miljömål, såväl Agenda 2030 som EU:s strategi för biologisk mångfald som hänvisas till i MKB:n, och inte minst i linje med den hållbara samhällsutveckling som SVK står för, och för att säkerställa att projektet inte orsakar betydande skada på miljömål nummer 6 enligt EU:s taxonomi.

Utifrån detta uppmanas Svenska kraftnät att som statlig aktör följa Uppsala kommuns exempel och hantera biodiversitetskrisen med samma allvar och ambition som klimatkrisen. NordSyd-programmet, där Uppsalapaketet ingår, är Svenska kraftnäts största investeringspaket någonsin och skulle kunna bli ledande för att aktivera handel med biokrediter och agera föredöme för att konkret vända utvecklingen för biologisk mångfald

Kommunstyrelsen

Ordförande

Erik Pelling

Kommunsekreterare

John Hammar

Bilaga: Uppsala kommuns remissvar till Energimarknadsinspektionen avseende fyra koncessionsansökningar inom "Uppsalapaketet"